

ULUSLARARASI REKABET VE TÜRK GIDA SANAYİİ

Açılış Konuşması

Ömer Sabancı
TÜSİAD, Yönetim Kurulu Başkanı

4 Şubat 2005
Ceylan Intercontinental, İstanbul

Saygıdeğer Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği ve TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Uluslararası Rekabet ve Türk Gıda Sanayii” başlıklı seminerimize hoş geldiniz.

Gıda sanayiinin Türkiye’de ve dünyada karşılaştırmalı analizini yapmak; çokuluslu gıda firmalarının dünya çapında büyüme ve rekabet stratejilerini incelemek; Türk gıda endüstrisindeki büyük ölçekli firmaların uluslararası ve yerli pazarlardaki rekabet gücünü değerlendirmek ve küreselleşme sürecinin Türk gıda endüstrisine getirdiği fırsatları ve tehditleri analiz etmek üzere bugün bir araya gelmiş bulunmaktayız.

Türkiye’de ekonomik kalkınmanın hızlandırılması ve ekonomide dengeli ve istikrarlı bir büyüme hızına ulaşılabilmesi için, ekonominin çeşitli kesimlerine yönelik politikaların bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Dünya ticaretinin önündeki engellerin giderek azalması ve iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, giderek dünyayı küçülmüş ve rekabet kavramını küreselleştirmiştir. Firmalar da daha rekabetçi ve dinamik olan bu küresel pazarda, varlıklarını devam ettirebilmek için rakipleriyle kıyasıya rekabet etmeye, daha kaliteli ürünleri daha ucuza üretebilmenin yollarını aramaya, stratejilerini yeniden gözden geçirmeye başlamışlardır. Küresel pazarlarda ürün ve hizmet satmak, değişime ayak uydurmak ve esnek bir yapı kazanmak, ancak süreçlerini sürekli iyileştirebilmeyi öğrenen ve bu işler için gerekli kalite ve yönetim araçlarını kullanan kuruluşların olacaktır.

Değerli Katılımcılar,

Tarım-gıda zinciri Türkiye ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Gıda sanayiinin rekabet gücünü masaya yatırırken, bu zincirin ilk halkasını oluşturan tarım ve hayvancılık sektöründen başlanması gerekmektedir. Gıda sanayiinin büyümesi ve rekabet gücünü artırması, piyasaya kaliteli ürünler sunulabilmesi, tarım sektörünün gelişmesiyle çok yakından ilgilidir. Gıda sanayi ve tarım kesimi arasında gerek üretim ihtiyacı, gerekse verim ve kalite açısından yeterli etkileşimin sağlanamamış olması, çoğu zaman her iki tarafı da zor durumda bırakmıştır. Tarım-Gıda zincirinin ilk halkasını oluşturan tarlada ve çiftlikte kaliteli üretim hiç kuşkusuz ki, gıda sanayiinin büyümesinde ve uluslararası rekabet gücünün artmasında büyük rol oynamaktadır.

Ancak yıllardan beri uygulanan politikalara bağlı olarak tarımda verimliliği düşük geleneksel üretim yapısı hakimdir. Ölçek, finansman, işgücü gibi sorunlar modern üretim yapısının gelişimini sınırlamış ve tarımda geçimlik üretim ağırlık taşırken, piyasa ekonomisinin gelişimi yavaş olmuştur. Böylece tarımsal çıktıyı hammadde olarak kullanan sanayi ile tarım arasındaki ilişki yeteri kadar güçlenememiştir. Tarımsal girdi maliyetlerinin yüksekliği ve devletin piyasaya müdahalesi gibi sebeplerden dolayı tarım ürünlerinin bir çoğu dünya ortalamalarının üzerinde fiyatlandırılmış, bu durum ise hem yerli ve yabancı yatırımcıların önünü kesmiş hem de sektörün dış pazarlarda rekabet edebilme gücünü sarsmış ve ithalat ihracat yapısının bozulmasına neden olmuştur. Tarımsal üretim yapısının değişmesiyle, tarımda fiyatlama davranışlarının da değişmesi ve sektörün dış pazarda rekabet edebilme konumunun güçlenmesi de hedeflenmelidir.

Tarımsal üretimin piyasa odaklı hale getirilmesi tarımda yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Bunun temel motifi de, geleneksel üretim yapısının, Türkiye’nin şartlarına uygun modern üretim

yapısına yerini bırakmasıdır. Tarımda yapısal değişimle, birçok girişimcinin sektöre ilgisi artacak, modern işletmelerin faaliyete geçmesiyle, üretimde büyük bir dönüşüm ortaya çıkabilecektir. Böylece tarımsal çıktıyı hammadde olarak kullanan gıda sanayi ile tarım arasındaki ilişki güçlenecektir.

Sayın Konuklar,

Tüm bu belirttiğim nedenlerden dolayı, etkin, örgütlü, rekabet gücü yüksek ve tüketici odaklı bir tarım sektörü yaratmayı öncelikli hedef olarak benimsemeliyiz. Çünkü bu, gıda sanayinde kalitenin, verimliliğin ve düşük maliyetin ön koşuludur.

Tarım-Gıda zincirinin nihai halkasını ise tüketiciler oluşturmaktadır. Günümüzde, gıda sanayi ve gıda ticaretinde yaşanan hızlı gelişmelere paralel olarak ürün formülasyonu ve ürün çeşitliliğinde artışlar olmuştur. Bu rekabetin kaçınılmaz bir sonucudur. Bir çok sektörde olduğu gibi, gıda sanayinde de, rekabette üstünlüğü sağlayabilmenin tek koşulu tüketici gereksinim ve beklentilerini belirleyerek, bu gereksinim ve beklentilere uygun mal ve hizmeti, düşük maliyetle, kaliteli ve hızlı bir biçimde pazara sunmaktır. Gıda üretiminin en önemli boyutu, hiç kuşkusuz, tüketici sağlığına zarar vermeyecek nitelikte güvenli olarak üretilmesi zorunluluğu ve bu amaca yönelik teknik mevzuatın oluşturulması ve sürekli yenilenmesi hususudur. Teknik mevzuatın oluşturulması yönünde, Türkiye'nin AB'ye tam adaylık sürecinde uymak zorunda olduğu teknik mevzuat ülkemiz için ana hedef olmalıdır. Bu mevzuata ve gıda ile ilgili diğer uluslararası standartlara uyum, rekabet gücü yüksek bir gıda sanayinin oluşturulmasında en başta gelen husustur.

Son olarak, tarım-gıda zincirinde, sektörün rekabet gücünü olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden biri olan kayıt dışı ekonomiye dikkat çekmek istiyorum. Yurt içi piyasalarda, kayıt altında faaliyet gösteren şirketler, kayıt dışı ekonomi nedeniyle ciddi bir rekabet dezavantajı yaşamaktadır. Diğer yandan, kayıt dışı ekonominin varlığı, ekonominin genelinde vergi ve vergi benzeri yüklerin artmasına sebep olmakta; bu da Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Diğer yandan, kayıt dışı şirketlerin, gıda ile ilgili standartlara uygunlukları da denetlenemediğinden, tüketici sağlığı açısından da ciddi bir tehdit oluşturmaktadırlar. Dolayısıyla, Türkiye, kayıt dışını engellemeli, piyasa mekanizmalarının tam çalışmasını sağlamalı, modern üretimi yaygınlaştırmalı, yatırımların önündeki teknik ve idari engelleri azaltmalı ve AB teknik mevzuatına uyum sağlamalıdır. Böylece, sadece gıda sanayinde değil, tüm alanlarda uluslararası rekabetin önü açılacaktır.

Seminerimizin, Türk Gıda Sanayinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün arttırılmasında yol gösterici olmasını diliyorum, bugün bir araya gelmemize öncülük eden, TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumuna ve değerli görüşlerini bizlerle paylaşacak olan Gıda Sanayinin önde gelen yerli ve yabancı firmalarına, bütün uzman ve katılımcılara teşekkürlerimi sunuyorum.